

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัด
นันทาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี ปีการศึกษา 2535 จำนวน 1 ห้องเรียน
มีนักเรียน 23 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการสอนวิชาภาษาไทย ซึ่งมุ่งเน้นการจัด
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ใช้การเขียนเป็นสื่อกระตุ้น เพื่อให้นักเรียนรักการอ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อ
การอ่าน และแผนการจัดกิจกรรมเสริมสำหรับจัดกิจกรรมเสริมนอกคาบเวลาเรียน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แบบบันทึกข้อมูล ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรม

2.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุดและการอ่านหนังสือ

2.2.3 แบบบันทึกการอ่าน สำหรับกิจกรรมยอมนักอ่าน เพื่อศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือของนักเรียน

2.2.4 แบบทดสอบวัดทัศนคติที่มีต่อการอ่าน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่สุรางค์ จันทรเฒ (2509) สร้างไว้ในการทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการอ่านและความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 การสร้างแผนการสอนและแผนการจัดกิจกรรมเสริม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตร เอกสารหลักสูตร คู่มือการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตำรา งานวิจัย เอกสารทางวิชาการ บทความต่าง ๆ เกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จิตวิทยาการอ่าน จิตวิทยาการศึกษา และการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก นำมาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการสอน

3.1.2 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของห้องสมุด ประเภทและจำนวนหนังสือที่ห้องสมุดมีให้บริการแก่นักเรียน เพราะการจัดกิจกรรมครั้งนี้ต้องใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.1.3 สร้างแผนการสอน และแผนการจัดกิจกรรมเสริมที่ใช้การเขียนเป็นสื่อกระตุ้นให้นักเรียนรักการอ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน ให้สอนในคาบเรียนวิชาภาษาไทย 45 คาบ คาบละ 20 นาที จำนวน 8 แผนการสอน และแผนการจัดกิจกรรมเสริมในช่วงพักกลางวัน ทุกวันศุกร์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที รวม 6 ครั้ง แผนการสอนและแผนการจัดกิจกรรมเสริมดังกล่าว ได้ประยุกต์กิจกรรมยอมนักอ่านและกิจกรรมการจัดทำหนังสือเด็กให้สัมพันธ์กัน โดยแบ่งเนื้อหาให้สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมและนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป ดังจะแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลำดับขั้นตอนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับแผนการสอนและแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	แผนการสอน/กิจกรรมเสริม	สัปดาห์ที่สอน
ขั้นเตรียมและนำเข้าสู่กิจกรรม จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและตระหนักในคุณค่าประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือ ประกอบด้วยแผนการสอนที่ 1-2 และกิจกรรมเสริม ครั้งที่ 1 ใช้เวลาเรียน 12 คาบ (4 ชั่วโมง) กิจกรรมเสริม 30 นาที	แผนการสอนที่ 1 หนังสือพาเพลิน (9 คาบ) ประกอบด้วย แผนการสอนย่อย 2 เรื่อง คือ 1.1 ครูเล่าให้ฟัง (3 คาบ) 1.2 นิทานที่ฉันชอบ (6 คาบ) กิจกรรมเสริมครั้งที่ 1 การแนะนำหนังสือ (30 นาที) แผนการสอนที่ 2 การอ่านที่ฟังประสงค์ (3 คาบ)	สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 1
ขั้นดำเนินกิจกรรม ให้นักเรียนจัดทำหนังสือสำหรับเด็กในลักษณะรูปเล่มและมีภาพประกอบ เป็นหนังสือประเภทสารบัญเฑาะว์ ประกอบด้วย แผนการสอน 5 แผน คือ แผนการสอนที่ 3-7 ใช้เวลาเรียน 27 คาบ (9 ชั่วโมง)	แผนการสอนที่ 3 จากประสบการณ์...สู่การเขียน (3 คาบ) กิจกรรมเสริมครั้งที่ 2 ยอตนักเขียน (30 นาที)	สัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 2

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	แผนการสอน/กิจกรรมเสริม	สัปดาห์ที่สอน
	แผนการสอนที่ 4 หนังสือสำหรับเด็กประเภทสารบันเทิง (6 คาบ) ประกอบด้วยแผนการสอนย่อย 2 เรื่อง คือ 4.1 การเขียนโครงเรื่องและเนื้อเรื่องย่อ (3 คาบ) 4.2 เทคนิคการตั้งชื่อเรื่อง (3 คาบ)	สัปดาห์ที่ 3
	กิจกรรมเสริมครั้งที่ 3 ตอนจบของเรื่อง (30 นาที)	สัปดาห์ที่ 3
	แผนการสอนที่ 5 คำบรรยายและภาพประกอบเรื่อง (6 คาบ) ประกอบด้วยแผนการสอนย่อย 2 เรื่อง คือ 5.1 การเขียนคำบรรยายและการกำหนดภาพประกอบเรื่อง (3 คาบ)	สัปดาห์ที่ 4
	5.2 การวาดภาพประกอบเรื่องเลียนแบบตัวอย่าง (3 คาบ)	สัปดาห์ที่ 4
	กิจกรรมเสริมครั้งที่ 4 การ์ตูนหรรษา (30 นาที)	สัปดาห์ที่ 4

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	แผนการสอน/กิจกรรมเสริม	สัปดาห์ที่สอน
	แผนการสอนที่ 6 หนังสือรูปเล่มจำลอง (9 คาบ) ประกอบด้วยแผนการสอนย่อย 2 เรื่อง 6.1 การวาดภาพประกอบการเขียนเรื่อง (6 คาบ) 6.2 การออกแบบปกและการจัดรูปเล่มหนังสือ (3 คาบ) กิจกรรมเสริมครั้งที่ 5 การทำหนังสือรูปเล่มจำลอง (ต่อ) (30 นาที) แผนการสอนที่ 7 หนังสือรูปเล่มจริง (3 คาบ) กิจกรรมเสริมครั้งที่ 6 หนังสือของเพื่อน (30 นาที)	สัปดาห์ที่ 5 สัปดาห์ที่ 5 สัปดาห์ที่ 5 สัปดาห์ที่ 5 สัปดาห์ที่ 6 สัปดาห์ที่ 6

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	แผนการสอน/กิจกรรมเสริม	สัปดาห์ที่สอน
ขั้นสรุป เป็นการจัดกิจกรรมการมอบรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศการประกวดยอดนักอ่าน รางวัลการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก นำผลงานดังกล่าวไปจัดแสดงให้นักเรียนในโรงเรียนได้เข้าชมอย่างทั่วถึง และให้นักเรียนชั้นป.5 ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองตอบแบบประเมินที่ครูจัดเตรียมไว้ เพื่อเป็นการสรุปผลการดำเนินงาน และนำผลงานไปมอบให้ห้องสมุดโรงเรียน เพื่อนักเรียนจะได้มีโอกาสดูผลงานอย่างทั่วถึง	แผนการสอนที่ 8 ขั้นชมผลงานและประเมินผล (6 คาบ)	สัปดาห์ที่ 6

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมต่าง ๆ คู่มือดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน คู่มือการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา และสนทนากับบรรณารักษ์เกี่ยวกับประเภทของหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดโรงเรียน นำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด ประกอบด้วย วันเวลาที่สังเกต พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และการยืมหนังสืออ่านของนักเรียน ใช้สังเกตก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง ลักษณะการสังเกตเป็นการสังเกตรายบุคคล

3.2.2 แบบบันทึกการอ่านสำหรับกิจกรรมยอตนักอ่าน ผู้วิจัยศึกษาตัวอย่างแบบบันทึกการอ่านจากหนังสือการณรงค์ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ แล้วนำมาปรับปรุงใช้ตามความต้องการ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น เป็นแบบบันทึกเรื่องราวจากหนังสือที่นักเรียนอ่านแต่ละครั้ง รายละเอียดแบบบันทึกการอ่าน ประกอบด้วยชื่อ-สกุล ของผู้อ่าน เลขที่ ระดับชั้น วัน เดือน ปีที่บันทึก ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ เรื่องย่อที่สรุปได้ คำค้นที่ใหม่ที่น่าสนใจ ข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือ

3.2.3 แบบบันทึกปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นแบบบันทึกข้อความ บันทึกปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ในลักษณะการบรรยายสรุปปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป

3.2.4 แบบวัดทัศนคติที่มีต่อการอ่าน ผู้วิจัยได้นำแบบวัดทัศนคติของสุรางค์ จันทร์เอม (2509) (อ้างใน อักษร รุ่งมณี, 2525, หน้า 81) ซึ่งเป็นแบบวัดทัศนคติที่มีต่อการอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปแล้วมาใช้ โดยนำมาใช้ทั้งฉบับ 20 ข้อ และมีได้ดัดแปลงแก้ไขแต่อย่างใด แบบวัดทัศนคตินี้ ได้ผ่านการคัดเลือกข้อความทัศนคติจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนี้และได้ทำการทดลองใช้มาแล้ว

หลังจากที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด และความสนใจการอ่านของนักเรียน แบบบันทึกการอ่าน และแผนการสอนและแผนการจัดกิจกรรมเสริมเสร็จแล้ว ได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้แก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษา จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่านได้ตรวจเครื่องมืออีกครั้ง เพื่อชี้แนะข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนันทาราม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2534 ปรากฏว่า แผนการสอนเรื่องนิทานที่ฉันชอบต้องปรับกิจกรรมในส่วนการเล่าเรื่องของนักเรียนทุกคนให้เป็นการเลือกตัวแทนโดยอาสาสมัครมาเล่านิทานที่ตนชอบให้เพื่อนฟัง เพราะเวลาไม่พอในการจัดกิจกรรม อีกประการหนึ่งคือ นักเรียนบางส่วนยังมีปัญหาในการอ่านจับใจความสำคัญและขาดความมั่นใจในการออกมามพูด หรือเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง ดังนั้น จึงต้องเพิ่มเวลาจัดกิจกรรมตามแผนการสอนนี้ในช่วงพักกลางวัน เพื่อให้โอกาส

แก่นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเอง โดยมีรางวัลเป็นหนังสือแทนประกอบภาพของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจ และการใช้แรงเสริมด้วยวาจาจากครูสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เมื่อปรับปรุงแผนการสอนและเครื่องมือต่าง ๆ ภายใต้การให้คำปรึกษาของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วจึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง (ดูภาคผนวก ง)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เป็นการทดลองโดยใช้ประชากร ซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนันทาราม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 23 คน

4.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อนการทดลองสอน ดังนี้

4.1.1 ติดต่อประสานงานกับอาจารย์ใหญ่ ครูบรรณารักษ์ ครูประจำชั้น และครูประจำวิชาภาษาไทย เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัย

4.1.2 ขอความร่วมมือจากครูบรรณารักษ์ สำนักรวบรวม ประเภทของหนังสือในห้องสมุดที่พร้อมจะให้บริการแก่นักเรียน

4.1.3 สังเกตพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด และความสนใจการอ่านของนักเรียนเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ก่อนการทดลองสอนตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 วัดทัศนคติที่มีต่อการอ่านของนักเรียนก่อนการทดลองสอน

ใช้แบบทดสอบวัดทัศนคติ วัดทัศนคติที่มีต่อการอ่านของนักเรียนก่อนการทดลองสอน ในวันสุดท้ายของการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง ใช้เวลา 30 นาที

4.3 ทดลองสอนตามแผนการสอน

ผู้วิจัยได้ทำการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนันทาราม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1-2 ของปีการศึกษา 2535 โดยทำหน้าที่แทนครูประจำวิชาภาษาไทยและสอนควบคู่ไปกับการสอนตามคู่มือการสอนภาษาไทยของกรมวิชาการในคาบเรียนปกติ การทดลองสอนครั้งนี้ ใช้แผนการทดลองสอน 8 แผน สอนโดยเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมเสริมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 6 ครั้ง 6 สัปดาห์ เริ่มทดลองตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2535 ภาคเรียนที่ 1 ถึงเดือนตุลาคม 2535 ภาคเรียนที่ 2 การทดลองครั้งนี้ต้องขยาย

เวลาออกไปถึง 2 ภาคเรียน เพราะมีปัญหาบางประการเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานห้องสมุด ซึ่งไม่พร้อมจะให้บริการแก่นักเรียนรวมถึงการใช้เวลาไปเพื่อการทดสอบนักเรียนตามจุดประสงค์ใน ป.02 และการสอนปลายภาคเรียนตามระเบียบการวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทยของกรมวิชาการ ด้วย

4.4 สังเกตพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด และความสนใจการยืมหนังสือของนักเรียน

สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ระหว่างการทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ใช้แบบสังเกตชุดเดียวกันที่ใช้สังเกตก่อนการทดลอง

4.5 วัดทัศนคติที่มีต่อการอ่านของนักเรียน เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองตามแผนการสอนให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทัศนคติชุดเดียวกันที่ใช้ก่อนการทดลอง ใช้เวลาในการทำ 30 นาที

4.6 สังเกตพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด และความสนใจการยืมหนังสือของนักเรียน

สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตชุดเดียวกันที่ใช้ก่อนการทดลอง และระหว่างการทดลอง ใช้ระยะเวลาในการสังเกต 3 สัปดาห์ หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด และความสนใจการอ่านหนังสือของนักเรียน ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ของพฤติกรรมตามแบบสังเกต และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนาประกอบตาราง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการทดลอง เป็นการสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำการทดลอง แล้วนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบวัดทัศนคติที่มีต่อการอ่านของนักเรียน ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง นำเสนอในรูปตารางดังรายละเอียดต่อไปนี้

ΣX = ผลของคะแนนรวมที่ได้จากแบบทดสอบวัดทัศนคติ

ΣD = ผลรวมของค่าความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบ